

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— K. Negyedévre 3.— K.
Vidéken: „ 9.— „ „ 4.50 „

Felölös szerkesztő:

Dr. VARGA LAJOS.

Egyes szám ára 4 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Arany János-u. 2. sz. Telefon 412.

A városi költségvetés.

E cím alatt részletes és tárgyi-lagos birálatban kívánjuk részesteni Debreczen városnak 1909. évi költségelirányzatát. Nem elégszünk meg a különböző rubrikák végső számösszegeinek közlésével és annak kimutatásával, hogy mily cimen mennyi bevétele s mily cimen mennyi kiadása lesz a városnak. Hanem egyrészt azt akarjuk, hogy azok a számok megelevenedjenek és beszéljenek, másrészt pedig azt, hogy a nagyközönség is megismerhesse azt a gazdálkodást, amely a 100 milliónyi vagyonnal történik, de amely gazdálkodást eddig meg nem ismerhette, legfeljebb ha városatyai minőségben és e minőségben is csak akkor, hogyha tagja volt a jog és pénzügyi bizottságnak, amely bizottságnak t. i. legalaposabb kritikát kell gyakorolnia az egész városi gazdálkodás felett. — A nagyközönség eddig merőben tájékozatlan volt az iránt, hogy mire költetik a város roppant vagyonának tekintélyes jövedelme. A nagyközönség csak csudálkozott, hogy ily tekintélyes jövedelem dacára még póttadóval kell pótolni a közszükségleteket és fizetett anélkül, hogy kézzel fogható és szemmel látható bizonyítékait látta volna annak a haladásnak, amelynek okvetlenül nyomában kellett volna járnia a városi gazdálkodásnak, a temérdek bevétel helyes és célszerű felhasználásának.

A nagyközönség a fizetési kötelezettségen felül még csak egyet tud. Azt nevezetesen, hogy a város fejlesztési politika, egyelőre megállapított irány, amelyben a haladásnak történnie kellene: teljesen hiányzik. Amint valamely kérdés ötletszerűleg felmerül: azon módon, ötletszerűleg történik annak napirendre tűzése és elintézése. Holott a helyes város fejlesztés egyelőre, a hosszabb-rövidebb időre megállapított programot feltételez. Nézetünk szerint körülbelül tíz évi időtartamra, esetleg tisztújítástól tisztújításig terjedő időre kellene egy város fejlesztési programot előre kidolgozni és megvalósítására céltudatos eréllyel törekedni. Ily program mellett előre lehetne látni azokat a kiadásokat, amelyek mint város fejlesztési beruházások szük-

ségképen felmerülnek és ezeket a programszerű létesítményeket, beruházásokat a közjövödelmekhez sokkal inkább lehetne mérni, mert a polgárság megterhelése nélkül közjövödelmek volnának tekintendők első sorban oly fedezetnek, amelyek által a beruházások eszközölhetők. És ha a közjövödelmek a tervezet beruházásokra nem elegendők, akkor a beruházásokat mérésékelni kell, azokat összetörölni hagyni semmi esetben sem szabad. A polgárság teherviselésére csak másodsorba és csak abban az esetben volna szabad apellálni, hogyha a közjövödelmeket az elengedhetetlenül szükséges beruházások teljese kimerítették és ha az ugynevezett adminisztracionális és állandó kulturális költségek másként fedezhetők nem volnának.

Ily programszerű város fejlesztési politikával a mai nemzedék mig egyrészt lépést tartana a haladó kornak követelményeivel, addig másrészt nem venne magára mindent, legalább is nem oly nyomasztó terhet, amely egyenesen a megélhetési viszonyokat súlyosan befolyásolja, hanem áthárítja a teherviselést annak a jövő nemzedéknek a vállaira is, amelyik a beruházásoknak gyümölcsseit, különben is hivatva van élvezni. És az sem hagyható figyelmen kívül, hogy ily programmszerűség mellett a költségvetés bevételei és kiadásai bizonyos mérvben állandóságot, vagy előre tudott és a természetes fejlődésnek megfelelő fokozódást mutatnának a mai bizonytalan hullámvás helyett, amit pedig helyes és öntudatos gazdálkodásnak szem elöl téveszteni nem lehet és nem szabad.

Ezt a tervszerűséget nélkülöztük a városi politikában.

Hat évvel előbb szó sem volt villamos telepről és elkészítettett — ötletszerűleg. Ellenben a csatornázás, vízvezeték, utcák kövezése, egyéb közegészségi és köztisztasági, továbbá a népjóléti intézményeknek egész sorozata, amelyek pedig akkor terhessé tették a levegőt: máig megvalósítva nincsenek. — Rendőrségünk fejlesztésére, a városhoz méltó színvonalra emelésére semmi sem történt. Létesítettünk az államnak egy a legkényesebb igé-

nyeket kielégítő klinikát, ellenben a kórház kibővítésére, — mely pedig égető szükséglet — egy lépés sem tétetett.

A tisztviselők fizetése magasabbra emeltetett, mint a mennyire pár évvel előbb maguk felmentettni kívánták. És ha már erről van szó, rámutatunk arra, hogy a napirenden levő költségvetés, mint akarja a közönség szemeit bekötni — legalább egyelőre, hogy az e miatti póttadó emelkedést ne lássa.

A költségvetés ugyanis olyan 108.000 koronát jelöl ki elkölthető jövedelem gyanánt, ami nem jövedelem, hanem vagyon; ami nem más, mint a 17 millió nagy kölcsönből 1907. évben felvett 500.000 korona kölcsön összeg fordítottaként 1909. évben nem *beruházásra*, hanem a közszükségleteknek fedezésére. Mit jelent ez? Azt, hogyha ez a városi törzsvagyonhoz közgyűlésileg hozzácsatolt 108.000 korona már 1907, vagy 1908-ban beruházásokra elkölthetett volna, akkor ezt 1909. évben községi póttadóval kellene helyettesíteni és ez esetben a községi póttadó nem a javaslat szerinti 18 5 százalék, hanem teljes 11 százalékkal több, vagyis 29 5 százalékkal lenne. És ha majd a közgyűlés megállapítja, hogy ez a 108.000 korona csakugyan nem más, mint törzsvagyon, és ha majd a közgyűlés megállapítja, hogy ez a 108.000 korona a költségvetésben tulajdonképpen csak arra való, hogy a községi adónak hirtelen 11 százalékkal emelkedését meggátolja és átmenetileg egy évre megnyugtassa a fizetésemelést ellenzőket és meggyőzze a közönséget arról, hogy ime! a fizetés emelés több teherrel nem jár: akkor majd lehull a lepel, a szemfényvesztési kísérlet csütörtököt mond nyilvánvalóvá lesz, hogy mindjárt az első évben 11 százalékkal többlet, a mai 18 5 százalék helyett 29 5 százalékot kellend az adózó közönségnek fizetnie póttadó gyanánt.

Az ily gazdálkodásból nem kérünk. Mert ha 1909. évben a törzsvagyonból 108.000 koronát elköltünk, — akkor 1910. évre vagy a póttadót kell hirtelen igen magasra felszökettünk, vagy a törzsvagyonnak másik részéhez kell eseti-gnyulnunk

és ha ez így folytatódik: utóljára el kell adni a városházát is csak azért, hogy a közszükségletek fedezhetőek legyenek.

Ime! ide vezet a program nélküli ötletszerű gazdálkodás.

Az új tisztikarra vár ennek a tarthatatlan állapotnak megváltoztatása, eszméket termelő agyakra, céltudatos és város fejlesztési programot újabb megterhelhetőség nélkül megalkotni tudó és azt végrehajtani képes bölcs és erélyes tanácsra van szükségünk.

Bevezetésül legyen elég ennyi. Folytatjuk a költségvetés bírálatát és a közérdeket előmozdító felszólalásnak, eszmének, észrevételnek, bárholnan jöjjön is az.

Tüdős János jelölése.

Debrecen város jövődó polgármestere.

Tegnap számában a „Debreceni Ujság” egyebek között ezt írja Kovács József polgármesterről:

„Miután a 48-as párt elnöke volt azelőtt, szinte érthetetlen, hogy a 48-as pártban indult meg a mozgalom megbuktatására.”

Erre nézve meg kell jegyeznünk, hogy a múlt hónapban a polgármester ur nyíltan elszakadt a függetlenségi párttól s más párt-törödékek karjaiba vetette magát. Így nincs benne semmi érthetetlen, hogy belőle a függetlenségi párt tagjai végleg kiábrándultak.

Az ellenben bizonyos, hogy a függetlenségi és 48-as párt nem ok nélkül tömörül a dr. Tüdős János polgármester jelölése mellett, mert benne még nem csalódott, sőt hozzá a legnagyobb tisztelet és bizalom fűzi.

Ily körülmények között dr. Tüdős Jánosnak semmi szüksége arra, hogy miként ezt az „Esti Hírlap” f. hó 29-ről hozzá illő és tőle megszokott alaposan írja, megválasztása érdekében és esetére, a takarékos pénztári ügyészséget Márton Imrének felajánlja: amiből természetesen egy betű sem igaz.

Hajduvármegye „főrendjei.”

Kész a virilisek névjegyzéke. Az igazoló választmány ülése.

Hajduvármegye igazoló választmánya tegnap délelőtt tartott ülést Rásó Gyula ny. alispán elnöklete alatt. Az igazoló választmány a vármegyei virilisek névsorát állította össze.

Általában véve elmondhatjuk, hogy a legtöbb adót fizetők névsorában nagyon kevés változás történt az előző évekhez képest alig jött be egy néhány új és bukott ki egy-két régi virális

Hajduvármegye legtöbb adót fizetőinek a névsorát hiteles adatok alapján, a következők névsorával mutatjuk be:

Rendes tagok.

Hajdumegye főrendjei.

Temsey Andor Budapest 42,966, gróf Zichy Géza Tetétlen 15,992, Harstein Péter Debrecen 5584, Lichtstein Dezső Balmazújváros 5368, Fried Leó Tiszacséze 5265, dr. Czeglédy Mihály Debrecen 4694, Gyémánt Samu Püspökladány 3938, Kovács Ákos Kaba 3853, Fischstein Ignác Nádudvar 3359, V. O. ah Miklós 3020. Mandel Samu Kaba 2969, Takács Imre Hajduböszörmény 5793, dr. Braun Adolf Tiszacséze 1675, Fűrszt Ödön Balmazújváros 5577, Ludanyi Lajos Nádudvar 2483, Fisch Jakab Püspökladány, Fekete Sándor Hajdusoboszló 2454, ifj. Licstein Samu Balmazújváros 2420, Csapó István Földes 2328, Berenes János Hajdunánás 2187, Somossy Béla Hajduböszörmény 2009, 2143, Nagy Imre Hajduböszörmény 2009, Berencsy Gyula Hajdunánás 1989, Liszka Nándor Debrecen 1845, Csohány Antal Hajdunánás 1837, Rösinger Lajos Tiszacséze 1824, Forrai Ernő Nádudvar 1813, Grünfeld Adolf Püspökladány 1801, Deesi R. Püspökladány 1697, Csohány L. Hajdunánás 1588, Dobay Karoly Hajduböszörmény 1576, Stahler Dániel Hajdusoboszló 1572, Koltzenheier Kálmán Debrecen 1553, Soos Géza Nádudvar 1551, Korner Béla Hajdusoboszló 1537, Grosz Herman Hajduböszörmény 1527, dr. Veress Menyhért Hajduböszörmény 1492, Fried Samu Balmazújváros 1487, id. Gyulai István Hajdunánás 1484, Bleuer Adolf Balmazújváros 1484, Goháry Ferenc Hajdunánás 1445, Lichtmann Mor Püspökladány 1432, Forrai Andras Nádudvar 1425, Mindaer Béla Püspökladány 1416, Wohl Adolf Hajdunánás 1415, dr. Lindner Sándor Hajduböszörmény 1380, Karacsony Zsigmond Földes 1378, Czokay Andras Hajduböszörmény 1366, Gaál Ferenc Hajduböszörmény 1354, Ujuelyi Andor Hajdudorog 1321, Sembery Miklós Hajduböszörmény 1300, Kömmerling János Hajdudorog 1299, Kohn Dávid Püspökladány 1295, Pakozay Lajos Hajdunánás 1285, G. Tóth János Hajdusoboszló 1283, O. ah Sándor Hajdunánás 1273, Budahazy Zoltán Debrecen 1249, Forray Sándor Nádudvar 1245, Veszprémy István Hajdubárház 1234, Fuzekas Sándor Hajduböszörmény 1231, Forrai Gyula Nádudvar 1230, Kover Antal Hajduböszörmény 1226, Forrai József Nádudvar 1226, Baum Feleuc Püspökladány, 1187, Soos János Hajdusoboszló 1187, Magyar Sándor Hajduböszörmény 1185, Stern Péter Teglás 1183, Schuchta János Hajdunánás 1168, ifj. Tisza Imre Püspökladány 1144, Demjén Gábor Nádudvar 1143, Kovács Antal Hajdunánás 1123, id. Nagy Kálmán Hajdunánás 1108, Csorvássy Mihalós Hajdunánás 1104, Lengyel Endre Hajdudorog 1104, Simay Ferenc Püspökladány 1101, Grosz Mihály Hajdusoboszló 1074, id. Doby Sándor Nádudvar 1072, ad. er Farkas Hajdusoboszló 1070, M. halyi János Hajdusoboszló 1065, Borbely Mihály Hajdusoboszló 1056, Blauer Mór Teglás 1045, Sinyay Antal Hajdunánás 1044, Takács István Hajdunánás 1014, Harsanyi Károly Hajdudorog 1012, O. ah Miklós Hajdusoboszló 1012, Papp Antal Hajduböszörmény 1001, Popper Miklós Debrecen 980 Kulocsay Gusztáv Hajdusoboszló 972, Kupferstein Herman Hajdudorog 971, Bojtor István Hajdusoboszló 967, Demjén Lajos Nádudvar 960, dr. Papai Kálmán Hajduböszörmény 933, P. Nagy Lajos Hajdusoboszló 923, Marton Gábor Egyek 919, Sáfárány Géza Hajdunánás 911, Kohn Jakab Püspökladány 915, Sági Imre Földes 909, Meiselo Vilmos Nádudvar 905, dr. Nagy Gábor Hajdunánás 905, Szabó Antal Földes 902, Mácsay József Kaba 901, U. Szabó Sándor Hajduböszörmény 899, Fülöp Artur Hajdudorog 898, Major Gy. H. b. sz. 895, id. Kovár Gáll Hajduböszörmény 882, Cs. Szabó János Hajdusoboszló 879, dr. Popper Mór Debrecen 878, Orosz Endre Debrecen 878, Paksy Károly Hajduböszörmény 876, Kis József 873, Rosenthal Bernát Nádudvar 873, Barsay Sándor Hajduböszörmény 860, Keri Lajos Püspökladány 148, Demjén Albert Nádudvar 645, Kohlis Kamil Püspökladány 840, Fejér József Nádudvar 839, dr. Kovács Emlint Hajdusoboszló 837, Nagy Lajos Hajdusoboszló 825, Poroszlai Albert Hajdubárház, K. Szabó Mihály Hajduböszörmény

823, Szabó András Nádudvar 822, Molnár Antal Nádudvar 805, Egri Dániel Tetétlen 804, Malatinszky József 802, dr. Csuka Lajos Hajdunánás, Gere Gyula Kaba 795, Rosenfeld Ignác Kaba 791, Szabó Gábor Hajduböszörmény 787, dr. Lovinger Armin Hajduböszörmény 780, Kaszás István 771, Kovács Gyula 770, U. Szabó János 766, Friedrik Lajos Hajduböszörmény 765, Kovács Gábor Nádudvar 759, Grósz Adolf Hajdusoboszló 753, Losonczy Károly Kecskemét 750, Csaszy Jakab Hajdusoboszló 749, Csohány József Hajdunánás 749, Csohány János Hajdunánás 743, Komha Sándor H.-Böszörmény 739, Sagy Ferenc H.-Szoboszló 736, Pap Sándor Nádudvar 734, Kovács Nándor H.-Szoboszló 732, Szabó Elemér H.-Dorog 727, Mórócz Imre 623 Kálmán Lajos H.-Böszörmény 722 Krausz Mór H.-Hadház 716. B. Nagy Károly H.-Szoboszló 715, O. ah András Budapest.

Póttagok lettek.

Ványi Lajos Földes 706, Dobó Nagy Imre Hajduböszörmény 702, Kovács Gábor Hajdusoboszló 602, Zakar Sándor Hajdusoboszló 686, Gaál Sándor Hajduböszörmény 686, Dikes Endre Hajduböszörmény 686, Szilágyi Mihály Kaba 676, Saáry Lajos Hajdusoboszló 674, dr. Kiss Sándor Hajdusoboszló 665, Makai János Hajdusoboszló 661, Lőki Sándor Hajduböszörmény 656 kor. adóval.

Igen érdekes jelenség, hogy a virilisek utolsója 50 koronával több adót fizetnek, mint a múlt évben.

A fizetésrendezés epilógusa.

Felebbezés a városi tisztviselők fizetésrendezése ellen.

A városi tisztviselők kiereszkolt fizetésrendezésén lóhalálában vágatniunk keresztül. De mégis ártott azután alaposan ez a sietség. A fizetésrendezésre vonatkozó közgyűlési határozatot, amint tudjuk több bizottsági tag meglebbezte a miniszteriumhoz.

Most már azután egyedül a miniszteriumon fog állani, hogy belémege e ebbe a „kis” fizetésrendezésbe. Alapos okunk van hinni, hogy a fizetésrendezésre vonatkozó közgyűlési határozatot, a felebbezők nyomatékos érvei alapján megfogják semmisíteni.

A fizetésrendezés ugyanis tulment a mértéken és óriási előre látható pótdóval fogja megterhelni a várost.

A meglebbezett közgyűlési határozatot a tanács e hét végén terjeszti fel a belügyi kormányhoz.

Magát a felebbezést szószerint közöljük, hogy fogalma legyen a város közönségének tisztviselőinek fizetésrendezéséről.

A felebbezés.

Tekintefes Polgármester Ur!

Debrecen szab. kir. város törvényhatósági bizottsága folyó 1908. évi augusztus hó 24 és 25. napjain rendkívüli közgyűlést tartott s — azt mondják — 187. és 190-11595. bkgysz. a. megalkotta a törvényhatóság részére módosított szervezeti szabályzatot, mely egyúttal a városi tisztviselők, segéd- és kezelő személyzet, s egyéb alkalmazottak, rendőrlegénység és szolgaszemélyzet fizetésének rendezését is magában foglalja. — Minthogy pedig a bizottsági közgyűlésnek éppen idézett 187. és 190-11595-1908. bkgy. számú határozatát sem törvényes, sem helyes alkotásnak el nem ismerhetjük, ellene nyílt határidőn belül tisztelettel felebbezünk

alábbi okokból.

I. Az idézett két határozat érvénytelen.

1. A 187. és 190-11595-1908. bkgy. szám alatt elfogadott szervezeti szabályzatnak egyebek közt 52. s következő szakaszai „a városi vagyon kezelésének módját” állapítják meg. Még pedig „a fennálló gyakorlat megváltoztatása” mellett. Mert a most érvényben levő szabályzatnak 52. § a városi tanácsot csak az esetben jogosítja föl az árverés eredményének jóváhagyására „ha a kikiáltási ár az árverés által elértik”; az új szabályzatnak 52. §-a ellenben ezt a feltételt mellőzi s ez által a Tanács helybentagvási jogát feltétlenül változtatja. Mert továbbá az 53. § is az eddig fennálló gyakorlatot megváltoztatni célozza, amennyiben 1000 holdat haladó haszonbérletnekél a lejárat bejelentésének idejét 1 évről 2 évre emeli s az árverés idejét is felévvél előbbre rendeli.

Eszerint az éppen jelzett intézkedés, valamint a szervezeti szabályzatnak igen sok többi szakasza (pl. a 20-25. § s ezekre vonatkozó valamennyi szakasz) az 1886. XXII. t.-c. 112. §-a alá esik s ennél fogva ugyane törvény 164 §-a szerint az a határidő, melynek illy esetekben a közgyűlés összehívása és megtartása közzött lenni kell. „8 napnál rövidebb nem lehet.”

Miúgy pedig az augusztus 24-iki rendkívüli közgyűlésnek összehívása és megtartása között 48 óra sem volt, semhogy a 8 nap meg lett volna: a törvény megkerülésével összehívott közgyűlés érvényesen nem határozhatott.

Tudatában is volt ennek a városi Tanács. S midőn a bizottsági tagok által aug. 22-én tartott előterjesztésen több oldalról fölhangzott a panasz, hogy a közgyűlési meghívót s vele a tárgyalás alá kerülő szabályzati tervet még meg sem kapták, el sem olvashatták, ezért a napi rendről való levételét emlegették: az értekezleten megjelent polgármester és tanácsstagok mintegy az elmulasztott kötelesség helyrehozásánál megértették őkkel telhető közreműködésüket, hogy ha a tárgynak ösmertebb részével, a szervezeti szabályzatnak 1-216. §-aival a közgyűlés egy-két délután végez, a fizetésrendezést képező további szakaszok tárgyalása egy héttel elhalasztassék s ez által az az idő, ami a bizottsági tagoktól a törvénytelen összehívással elvonatott, nekik a tanulmányra mégis megadassék.

Mindjárt meglátjuk, hogy tartották meg ígéretüket!

2. Debrecenben a bizottsági tagoknak jelentős része gazdálkodókból áll, kik a tanácsot augusztus hóban még jó részt állandóan el vannak foglalva s hetenként csak egyszer jönnek haza. Az ilyen bizottsági tagok a hirtelen meghívót és szabályzati tervet vagy egyáltalában meg sem kaphatták vagy ha értesültek is róla, a Tanács ígéretében bízva, nyugodtan elutaztak újra abban a tudatban, hogy a javaslatnak zsebbe vágó, fájóba a része csak egy hét múlva fog tárgyalatni.

A tanácsstagok s velők a összes tisztviselők azonban, jól lehet még a tárgyalás napján delelőtt is törvénytelennek jelentették ki, a Komlóssy Arthur abbéli szándékát, hogy s tárgyalás a szabályrendeletnek 217. §-ával vegye kezdetét: a jegyzőkönyv tanúsága szerint jónak látták tett ígéretükkel ellekezően a Komlóssy Arthur indítványa mellett szavazni s ez által ennek a jkv. szerinti 79-39 azaz 40 szótöbbséget megadni; holott ha megállapodás szerint járnak el és 24 szavazatuk a miénkkel csatlakozik, ezáltal a helyes tárgyalás 39+24=63 szóval 79-24=55 szó ellen biztosítottatott volna.

Ekként azok szempontjából, kik vagy nem kaptak meg a megkívánt vagy a tanács ígéretében bízva újra elutaztunk, a szavazást már azért sem tarthatjuk érvényesnek, mert belőle vagy a törvényes határidejű meghívás mellőzésével vagy a jelzett tévedésbe ejtéssel jogellenesen kirekesztődünk.

3. Részint a lapokban, részint másként valóságos korteshadjárát folyt a tisztviselők érdekében s azok ellen, kik a fizetés emelésben a helyes közéletet kívántuk volna követni.

A szenvedély, fölkerécseltatott s behatolt még a közgyűlés termébe is és erő

vett a tanácskozásán. A higgadt fölszólalás hangját elnyomta a kortések közbeszólása fölsiketlő kiabálása. Hiábaan kérte egyikőnk az elnöklő főispán urat legalább annyi esendőség fentartására, hogy az elnöki enuntiatiók megérthetőek legyenek. Ugy az indítványoknak, mint az elnöki kijelentéseknek értelme elveszett az óriási zajban. Hogy ez így történt, bizonyosságunk a közgyűlés jegyzőkönyve.

É helyütt csak egy példát idézünk. Márton Imre indítványát a közgyűlés jegyzőkönyve akként adja elő, hogy „a javaslat szövege általánosságban fogadtassék el ugyan, de... a szöveg átnézésére és kijavítására... szöveg helyesbítő bizottság küldessék ki azon meghagyással, hogy munkáját pár nap alatt terjessze be; a részletes tárgyalásra nézve pedig ezen s. öveg helyesbítő bizottság munkálatának beérkezése utánra, talán 8 napra egy újabb rendkív. közgyűlés hívassék egybe. A fizetések rendezésére vonatkozó javaslatnak ugy általánosságban, mint részleteiben tárgyalása pedig ugyancsak ezen 8 nap múlva egybehívandó rendkívüli közgyűlés napirendjére tüzessek ki.”

Azon alólítottak azonban, kik a közgyűlésen jelen voltunk s kik a közelségnél fogva a Márton Imre bizottsági tag indítványát megérthettük arról, hogy Márton Imre a közgyűlési jkvben neki tulajdonított indítványt nem tette. Hanem, miután felszólalt a miatt, hogy a közgyűlési tagok, köztük ő is, a tárgyalás alatti szabályzatot teljesen át sem olvashatták, időnyerés végett indítványozta a sebtében készült nyomtatványba csuszott sajtóhibaszerű fogyatkozások kijavítása végett küldöttség alakítását; egyébként indítványozta a szervezeti szabályzatnak azonnal részletes tárgyalás alá vételét egész a 216 §-ig; ennek legfeljebb 2 délután leendő elvégzése után azonban a fizetésre rendezésre vonatkozó további szakaszok tárgyalásának nyolcad napra halasztását.

Látni való ezekből, hogy a Márton Imre igazi indítványa s ennek jkvi előadása között a részletes tárgyalásra vonatkozólag kiegyenlíthetetlen ellentét van, ami csupán a nagy zajnak tulajdonítható, amely miatt az indítványt még a jegyzők sem érthették jól meg.

Igy magyarázható meg a lapok téves közlése s az a sajnos körülmény, hogy az értekezleten megjelent tanácsbeírt urak % alatti nyilatkozatukban még Márton Imrét vádolják szöszegéssel.

Igy magyarázható meg továbbá az is, hogy a Márton Imre hármias indítványából kettőnek elhallgatásával csupán egy rész tételt föl szavazásra a közgyűl. jkv. szerint ekként: „elfogadják a közgyűlés a Márton Imre halasztási indítványát, igen-e, vagy nem?”

És konstalálható a fentebbiekből először az, hogy egyes indítványokból jelentős részek a zaj miatt egészen veszendőbe mentek, mert szavazás alá vagy épen nem vagy félreérthető módon bocsájtottak. Konstalálható másodsor az, hogy ugyane zaj miatt a közgyűlés tagjai azt sem érthették meg, hogy mire kell szavazniok s így a meg nem értett indítványok fölötti szavazások már csupán ezen egyetlen okból sem lehetnek érvényesek. É s konstalálható harmadszor, hogy nincs megbízható jkv, melynek alapján a szavazással eldöntött egyes indítványok valódi tartalmát és jelentőségét, vagy ami mindegy, az illető határozatok lényegét megállapítani lehetne.

4. Minden bizottsági tagnak joga van magáról a felelősséget elhárítani azzal, hogy a föltett kérdésre adott „igen” vagy „nem” szavazata a jkvben névszerint örökíttessék meg. S mivel mi a tisztviselői fizetéseknek kontemplált szerfölötti emeléséért a felelőségben osztozni nem kívánunk: több mint husz aláírással, nem csupán a polgármester, hanem világosan valamennyi hivatali állás fizetésére nézve névszerinti szavazást kérünk.

Az 1886. XXI. t.-c. 49. §-nak 4-ik bekezdése szerint „20 tag irásban beadott kívánatára az elnök a névszerinti szavazást elrendelni tartozik.”

De bár tudunkkal nincs semmi törvény vagy jogszabály, mely megtiltana, hogy

pláne egy nemű több kérdésnek névszerinti szavazással leendő eldöntése egy iven keressek vagy kimondaná, hogy ez a kérelem csak akkor érvényes, ha néhány száz állásra vonatkozólag megannyi külön iven terjesztették elő: mégis az elnöklő főispán ur a névszerinti szavazást csupán a polgármesteri fizetésre rendelte el, a többire nézve ellenben megtagadta, még pedig a jkv. szerint azon az alapon, hogy a „névszerinti szavazást egy előbbi kérdés (?) elnökségéhez beadott kérés iv alapján el nem rendel.”

Bátrak vagyunk e téves állítás cáfolatául hivatkozni az ide vonatkozó kérés ivre s ennek szövegére, melynek a jkv. melletti megőrzését már a közgyűlésen is kifejeztetni kívántuk s felterjesztést most egész határozottan kívánjuk.

A névszerinti szavazást az elnök ur tartozott volna elrendelni. Az elrendelés megtagadása szerintünk törvénybe utközik. S miután névszerinti szavazás volt kérés: mindazon hivatali fizetésekre vonatkozó határozat, mely nem névszerinti, hanem csak felállással történt szavazás alapú, annál inkább semmis és érvénytelen, mert e nélkül szabatosan az sem állapítható meg, hogy a tisztviselő fizetés kérdésében közvetlenül érdekelt tisztviselők közül az 1886. XXI. t.-c. 50. §-a ellenére hányan és kik vesznek részt a tárgyalásban s szavazásban?

Pedig, hogy valahányuknak részt kellett venniük: mutatja a közgyűlési jkv, mely szerint a tanácsai javaslatra szavazna a polgármesteri fizetésnél 88-an s a tanácsnoki fizetésnél 86-an. Holott a polgármesteri fizetésnél a 88 közt névszerint le szavazott 24 tisztviselő, köztük 5 tanácsnok is. Ha tehát az 5 tanácsnokot a 88-ból levonjuk: a tanácsnoki fizetésre már legfeljebb 83 szavazat eshetett volna, nem pedig 86.

Sőt a magunk részéről közvetlen érdekeltség nélkül egyebnek nem tekinthetjük azt sem, midőn a tisztviselők a saját egyéni előnyök kedvéért következő, viszontszolgálat fejében egymás fizetésének emelésére vagy állások szaporítására, teendőik s munkaidejük kevesbitésére, hatáskörük növelésére, szavazati joguk biztosítására stb. stb. szavazgatnak. Éppen ezért törvénytelennek tartjuk, hogy mind e kérdésekben a tisztviselőknek a szavazás megengedtetett.

A fentebb felsorolt s alább a maga helyén felsorolandó többi törvénytelenesség megelőzésére a közgyűlésen nem lévén kilátásunk: kivonultunk onnan, átengedve a teret annak a romboló munkának, mellyel szemben kötelességünkhez képest és a sikerbe vetett reménnyel itt vesszük fel újra a küzdelmet s melynek érdemi méltatására ezennel áttérünk. Nevezetesen

II. A szervezeti szabályzat 1-216. §-ai
1. Midőn a szervező bizottság befejezte folyó évi augusztus hóban munkálatát: a jog- és pénzügyi bizottság tárgyalása előtt a városi tanács az eddig eszközölt módosításokat a szervezeti szabályzat tervezetbe bevezette s a jog- és pénzügyi bizottság tagjainak a törlésekkel, szövegpolitással, beragasztásokkal s betéttel saturált toldott-foldott 2. % jegyű példányt küldte meg.

A jog- és pénzügyi bizottság 1908. augusztus 19-én s 21-én tárgyalván e dolgot, az iratok közt lenni kellő jkve szerint azt mondta ki, hogy „a szervező bizottság által is átdolgozott szervezeti szabályzatot — az állások és fizetésekre vonatkozó rész kivételével — egész terjedelmében elfogadja és egyhangulag elfogadásra ajánlja; annak világos kijelentése mellett, hogy az abban foglaltakat újabb tárgyalás és esetleges módosítás alá csak annyiban veszi, a mennyiben az egyes állások elnevezése, száma vagy javadalma érintése a már elfogadásra ajánlott szöveget.”

E szerint a 2. % alatti dolgozatot a jog- és pénzügyi bizottság is 1908 augusztus 21-én „egész terjedelmében” elfogadta; a mi annyit jelent, hogy a 3. % alatti legújabb kiadvány (mely augusztus 21-22. közti éjjel készült el) az 1-216 §§-ban szoruló-szóra egyezni köteles a 2. % alatti kifoltozott példánnyal.

Csak hogy nem egyezik ám, mert a 3. % jegyű legújabb kiadványban sok a tévedés, hiány, ellentmondás, mint ezt a közgyűlésen már kifejtettük. S bár, ha az ottani

4
 izgatott hangulat mellett siket fülekre talál-
 tunk: szájjelőlőtől itt rámutatunk néhány
 hibára, eltérésre.
 Például

- 14. §. téves szövege: Vagy husz bizottsági tag...
- " " helyes szövege: Vagy ha a husz bi- zottsági tag...
- 21. 22. §§. téves szövege: 3 főerdős. helyes szövege: §. 3 erdész.
- 96. §. téves szövege: 3. figyelembe véve.... (Kimaradt.)
- " " helyes szövege: Figyelembe veendő §. minden teendő, melyet egyes törvény vagy szabályrendelet a számvétség kötelességévé tesz.
- 105. §. téves szövege: Megnevezett.....
- " " helyes szövege: Megnevezett fél.
- 150. §. téves szövege: Közlevéltárnok.
- " " helyes szövege: Főlevéltáros.
- stb. stb.

Senki sem állhat jól érte, vajjon nincs-e a % alattiban még 5-ször vagy 10 szorennyi hiba s talán sokkal fontosabbak. Mi most is lelkiismeret kötelességünknek tartjuk a szervezeti szabályzatban, ebben az évtizedekre szánt komoly alkotásban felhalmozott hi- bákra rámutatni, kijavításuk elrendelését sür- getni.

2. A szervezeti szabályzat 1—216 §-ának tárgyalásán már nem voltunk jelen s kény- telenek vagyunk a közgyűlési jegyzőkönyv megbíráhatósága ellen emelt kifogásunkat nemcsak fenntartani, hanem hatványozni. — Mert mind a szervező-bizottság, mind a jog- és pénzügyi bizottság a szabályzatnak 6, 18, 20, 21, 23, 65, 92, 203, 208, 215, 217. s 218. §-ait a 2 % alatti szövegben fogadta el. — Képtelenségnek tűnik föl tehát, hogy a Ta- nács egyszerű indítványára a maguk meg- győződését megváltoztatták s helyette csa- rébe a Tanácsot felszólalás, vita és szavazás nélkül egyhangulag magukévé tették volna. Pedig a közgyűlési jkv mind e felforgatott szakaszokat egyhangulag elfogadottak gya- nánt tünteti föl.

3. Debrecen város törvényhatóságánál a Tanács által önkényüleg meghonosított az a divat áll fenn, hogy délután a hivatalnok urak nem járnak fel. E helyett délelőt 8 órától 1 óráig volna a hivatalos óra. A fáma azonban elnevezte a hivatalnokokat „még nincs itt“, „már nincs itt“ uraknak, mert őket hivatalukban reggeli 9 óra előtt s 12 óra után ritkaság megalátni.

Mi ebből azt következtetjük, hogy hi- vatalos teendőiket bőven s kényelmesen el- végezhetik. Pazarlásnak s meg nem enged- hetőnek tartjuk tehát a fizetésemelés mellett az ugy is kevés munkának az általi nagyobb mérvű apasztását, hogy fölösleges munka- erőket alkalmazzunk, a tisztviselők számát szaporítsuk. Visszaállítandónak tartjuk tehát a 2 % alatti 6. §-ban tervezett 5 tanácsnok-ot, törleendőnek valamennyi ujonnan szervezett állást (rendőrségi felügyelő, katonai ügyosz- tálynál iktató, rendőrségi kézbésítést ve- zető, állandó vámfelügyelő, büntetéspénzbe- hajtó, elnöki irodatiszt, katonai nyilvántartó stb.).

4. Nem tartjuk megengedhetőnek, hogy miután augusztus 24-én a közgyűlés megál- lapította a tanácsnokok, árvaszéki elnök és tisztii főügyész fizetését, e határozatot más- nap az ügyrend 10 §-a ellenére megváltoz- tathassa s a nevezettek részére még tisztii legényt is rendeljen. Valamint a tisztviselői fizetések netovábbjának augusztus 24-én tör- tént megállapítása után nem tartjuk meg- engedhetőnek másnap a 208. § törését s ezzel a tisztviselők részére mellékjöveldmek nyi- tását. A tisztii legények létszáma tehát 3 nál többre törvénytelenül nem emelhető, a 208. § helyreállításával pedig a Tanács javaslata, hogy t. i. némely tisztviselők előlegesen, má- sok pedig utólagosan kapják fizetésüket, tör- lendő.

5. Sehol a világon nem bízzák a munká- idő meghatározását és beosztását a munkás

kényére-kedvére. Határosnak tartjuk tehát a vakmerőséggel, hogy a városi tanács a hi- vatalos órák számának s beosztásának meg- állapítását magának vindikálja. Lehetetlen- nek tartjuk még a föltevését is annak, hogy a 209. §, mely ezt a jogot minden bizottság javaslata szerint a közgyűlésnek tartotta fenn, a jkvben foglalt szöveget nyerhette volna. Hiszen a bizottsági jkvk szerint min- denki az eredeti szöveg mellett volt, a ta- denástagok pedig, mint közvetlenül érdekel- nésosztályok, mint közvetlenül érdekel- tek nem szavazhattak, még csak nem is ta- nácskozhattak a tárgyban. A 209. §. tehát eredeti szövegében helyreállítandó.

6. A rendőrség nehéz szolgálatot végez s ki van téve az idő előtti megrokkadásnak. Ezért, ha már egyáltalán a fokozatos rend- szer alkalmaztatik rájuk, az átmeneti intéz- kedéseket tartalmazó 216 §-ban annak ki- mondását tartjuk helyesnek, hogy minden rendőr abba a fokozatba lépjen, mely őt szolgálati éve alapján megilleti. Másképp ér- zékenyen károsulnak.

7. Az 1905. és 1906. években elég szo- moru tapasztalatot szereztünk arról, hogy alkotmányunkért inkább kellett aggódnunk a közgyűlésnek tisztviselői tagjai miatt, kik a Naszádi Iván-féle alakoknak a törvénytele- nul összehívott közgyűlésen segítettek. — Ezért a szervező- s jog- és pénzügyi bizott- ságok hazafias kötelességüknek tartották a közgyűlésen szavazattal bíró tisztviselők számát mérsékelni. Így történt, hogy a szer- vezeti szabályzatba

2 aljegyző	helyett 2 tanácsi fogalm.
2 számvévő	" 2 I o. számtiszt
adópénztárnok	" adótárnok
levéltárnok	" segéd-levéltárnok

elnevezés vétetett föl.
 És — csodálatos-e vagy nem, mi degy — 11,595—1908. sz. határozatában épen a Városi Tanács profonalja % alatt a régi ve- szedélmény állapotnak fenntartását!

No hát ezt a drábot szellemű javas- latot a közgyűlés által elfogadott határozat gyanánt semmiképp sem ösmerhetjük el s eliene alkotmányunk érdekében egész erély- vel találkozzunk.

III. A szervezeti szabályzatnak 217—224 §-ai, vagyis a fizetésrendezés.

Az augusztus 24-iki fizetésrendezésből hiányzik a rendszer, az okos mérséklet és az adóalanyok kimélete. Telhetlenségével országszerte kétségbeesztően rossz p ldául szol- gál, eibe vág az országos rendezésnek s a fedezetet sem mutatja ki.

1. Miután az egyes fizetések emelésében mutatkozó indokolatlan s aránytalan hullám- zást, tehát a rendszernek teljes hiányát, a a % alatti fizetnek 112—121 oldalain száza lékokban feltüntettük: ezuttal csupán arra a kiáltó ellenzékre utalunk, hogy midőn a határozat oklevél nélküli alkalmazottaknak 100 százalékos fizetésjavítást osztogat, addig az okleveles állatorvosoknak mindössze 12 1/2 százalékkal szurja ki a szemüket.

Annak igazolása végett a fizetésrende- zésben keresve sem találjuk, hivatkozunk azon hivatali állásokra, melyekben nem a fizetés hanem a külön tarifális díjazás, vagy a magán praxis vagy mindkettő adja a főjöveldmet, illetve amelyekben a magán praxis is meg van engedve (tisztii fő- és al- ügyész, építésmérnök, tisztii fő- és kerületi orvosok, erdőmester, erdészek) s eddigi fize- tésük mégis, a takarékoság teljes mellőzése- vel szertelenül (18, 30, 50 százalékkal, sőt a kerületi orvosoknál 100 százalékkal) emel- tetett. Hivatkozunk továbbá a 4. % alatt be- csatolt fizetésrendezési tervezetre, mely egyik főhivatalnok munkája s melvet a ráragasztva levő „meghívás“ szerint 1907 október 19. mint hivatalos tervezet már tárgyalás alá venni kívántak volna. Ez a tervezet igazolja, mely- ből a tisztviselők még engedni is hajlandók voltak, önnön a tisztviselők felfogása szerinti maximum mértékét. És igazolja, hogy a tisztviselők igényének mesterséges uton való még felebb csigázása kívülről jött s nagyon

elhibázott lépés volt, melyet azóta bizonynal indítványozója is megbánt.

Annak igazolása végett pedig, hogy az állítólag közgyűlési határozattal szatnált fize- tések az adóalanyokat támadják meg, hivat- kozunk a 5. % jegyű kimutatásnak 82. olda- lán olvasható összesítésre, mely szerint a fizetésemelés 192,000 korona körüli összegre rugna, mely azonban a rendőrségnél életbe- léptetett fokozatos emeléssel s a szervez. szabályzatnak 216. §-ánál fogva mindjárt kezdetben haladni fogja a 200 000 koronát s így mintegy 20 százalékkal községi pótdadó emelkedést van közvetlenül maga után.

Ha már most figyelembe vesszük a mostani községi pótdadót 26.5 %
 s nagyon enyhén számítuk a csa-
 tornázásra 100 %
 az egyetemre 200 %
 villamos berendezésre 100 %
 a nyugdíjalapnak megfelelő évi eme-
 lésre 50 %
 a fizetésrendezésre 200 %
 de a drágasági pótlék 8.5 % levoná-
 sával 11.5 %
 akkor már évi 83.0 %

községi pótdadó áll a küszöbön, mely a kul- tur-, a rendőrségi palota létesítése, a helyi vasut megváltása vagy villamossá tétele, a különböző vicinális vasutak javára már meg- szavazva levő több százezer koronás tőke stb. révén megfogja haladni a 100 %-ot, az állami adóknak alterum tantumát.

Honnan veszi ezt a debreceni polgár, ki még ki sem heverte a sertésvesz miatti óriási károkat s legközelebb már két évre terjedő aszály és inség miatt volt kénytelen tudadni lábasjóságán, szükségleteire pedig kölcsönt folvenni s most ujjalag takarmány hiánynak néz elébe?

Szerintünk ez egyet jelentene azzal, hogy a polgárokat juttatjuk koldusbotra s ezen az áron tegyük nagy urakká a tisztvi- selőket. Pedig nagy urakká tennők, ahogy mások is megítélni tudják!

2. Ide esatoíjuk mementőképen 6. % alá az Aradi Közlönynek folyó évi szeptember 2-án megjelent 200 ik számát, melyben a 3. lapon „Nyugtalankodó városi tisztviselők“ cím alatt meg van írva, hogy a fizetésren- dezést az aradi városi tisztviselők is sürgetik, még pedig nem új állások szervezésével, hanem régi állások kevesbitésével kapcsolat- ban. És olaj a tűzokra, amit a városok hiva- talos lapja adott tudokra, hogy „Debrecen városa fényes egzisztenciát biztosított legutóbb tartott közgyűlésén tisztviselőinek s a létszámot is megszorította.“

Merné e még valaki kétségbe vonni a debreceni rossz példának országos jelentősé- gét? Hiszen ha az augusztus 24—25-iki köz- gyűlés határozatai quo fato helyben hagyat- nanak: városaink országszerte kivólnának töve egyesek „fényes existenciája“ kedvéért a tömeges nyomornak s maga az a vagyon, az az alap is pusztulásnak indulna, mely a tisztviselők megéhetéséről gondoskodik s melynek romlásával megsem csülne az ideig- óráig élvezett fényes existencia is.

Es ez idő szerint, midőn a tisztviselők fizetésének országos törvényvel szándékoit rendezése sokáig már nem várathat többé magára, kétszeres bűnnek tartjuk a tisztvi- selők igényeinek tulzott fokozására nyújtott példát, melynek vége vagy a városok segít- ségére siető állam terheinek is aránytalan fokozódása s e miatt a polgároknak ujjab adókkal terhelése vagy a tisztviselőknak késői és keserves kijózanodása lenne.

A fentebb előterjesztettek alapján tisz- telettel esedezzünk a Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Ur előtt,

hogy az elől idézett 187/190—11,595. sz. a. 1908. augusztus 24. és 25. napjain kelt határozatokat, mint törvénytelen és szeren- cesétlen alkotást megsemmisíteni;

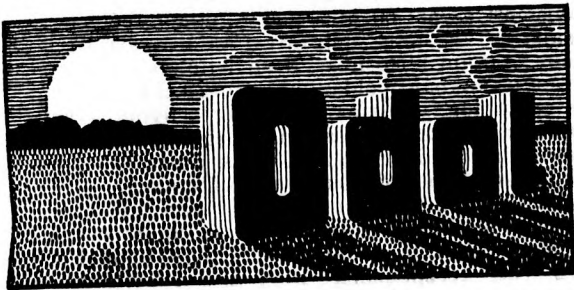
vagy legrosszabb esetben a szervezeti szabályzatnak 1—216. §-aira nézve a szer- vező s jog- és pénzügyi bizottságok állás-

Modern fényképek, fényképes levelező-lapok, fénykép nagyítások, olajfestésű arc- képek **művészies kivitelben.**
VAMOSER és BURG műterem DEBRECEN, Egyház-tér 3. sz. a.
 o o o (a Nagytemplomnál.) o o o

pontját, vagyis a tanácsi javaslatok elvetésével a 3 % alatti szöveget, mindazonáltal a hibák kijavításának elrendelésével s a felebezésünk II. részében foglaltak érvényesítésével jóváhagyni: a 217-224. §-okra nézve pedig az országos csapásként tekinthető s fedezetkimutatás nélküli fizetésrendezést, a felebezésünk III. részében foglaltak alapján mellőzni s helyette a tisztviselők tisztességes megélhetésére, az adófizetők teherviselő képességére s a socialis kívánalmakra egyaránt tekintettel levő 7 % alatti javaslatot megerősíteni méltóztatassék.

Teljes tisztelettel

Aláírók: Kulcsár Gábor, Móriusz Ferenc, Horváth István, Jóna János, Ekli József, Pongó Lajos, Kelemen Gábor, Németi Sándor, Koppányi Dávid, id. Balogh István, ifj. Horváth János, id. Molnár Mihály, Kálmán András, Bihari István, Török Bálint, Hajdu Gyula, Kertész Mihály, Polgári Bálint, Polgári József, Szentesi János, id. Kertész István, ifj. Kertész István, Harangi Sándor, Kertész Imre, Varjas János, Kovács Lajos, Varjas Sándor, Bánai Péter, Burger Péter dr., Márton Imre, Balogh Ferenc, Szathmáry Ferenc, Zöld János, Mike Ferenc, Sarkady Ferenc, Szűcs István, ifju Nagy Pál, Gyarmathy István, Balogh István, Álföldi Gábor, dr. Nagy Zsigmond, Zöld Mihály, Salánki Ferenc, Kecskés István, Juhász Ignác, Németi László, Kiss Mihály, Faragó András, Kertész János, Nagy Bálint, Ungváry József, dr. Ujfaluassy József, Rickli Géza, dr. Varga Lajos, Pető István, beregi Nagy Sándor.

Színház. Művészet.

Műsor:

Csütörtökön: „Tatárjárás“ operette ujdonság A bérletben.
Pénteken: „Tatárjárás“ operette B bérletben.
Szombaton: „Tatárjárás“ operette C bérletben.
Vasárnap délután: „Goldstein Számi“ bérletszünet.
Vasárnap este: „Tatárjárás“ operette bérletszünet.
Hétfőn: „Szabin nők elrablása“ vigjáték A bérletben. Gyöngyi Izsó és Jolán bemutatkozója.
Kedden: „Szigetvári vértanúk“ dráma B bérletben.
Szerdán: „Bob herceg“ operette C bérletben.
Csütörtökön: „Piros bugyelláris“ népsz. A bérletben.
Pénteken: „Sámson“ dráma ujdonság B bérletben.
Szombaton: „Szép Heléna“ operette C bérletben, új rendezéssel.

* **Küry Klára nem beteg.** Egy budapesti reggeli lap nyomán több ujság megírta, hogy Küry Klára súlyos beteg. A Küry Klára művészetéért rajongó közönség körében általános részvételt keltett ez a szomorú hír, amely azonban szerencsére nem bizonyult igaznak. Küry Klára ugyanis a legjobb egészségnek örvendő nyaralóleányfalusi birtokán s nagy szorgalommal készül legújabb szerepeire, amelyeket nem sokára a Királyszínházban fog eljátszani.

Ékszer, szobórát
bizalommal
jótállás mellett
Halász Nándor
órák és ékszerésznél
lehet vásárolni
Debrecen Piac 24.
(Fehérló-szálloda épület.)

H I R E K.

— **Uj rendőrkapitányok.** A főispán Körner Béla szoboszlói alkapitányt, kapitánnyá és Weszprémi Barna tb. szolgabírókat böszörményi kapitánnyá nevezte ki.

— **Uj zeneiskola Debrecenben.** Alig néhány hete, hogy hírt adtunk P. Nagy Zoltán államilag képesített okleveles zene-tanárnak zenei kulturánkat közelről érintő új intézményéről s ma már igazán fényesen mondható eredményről számolhatunk be, őszinte öröme mindazoknak, kik a komoly zene tanulásnak az egész város művészi életére kiható eredményét mérlegelni tudják. Az új intézmény fokozatosan fejlesztetik s a jövő tanévben hegedű és énektanszakkal teljes zeneiskolává bővül ki. Ez évben csak a zongora tanszak nyílt meg zeneelmélet és összhangzattan melléktanszakkal s mégis már eddig is kilenc osztály felállítását tette szükségessé a tömeges jelentkezés. Két kir. zeneakadémiai előkészítő tanfolyam, három középosztály és négy gyakorló osztály állított fel ez ideig s a jelentkezés még mindig folyamatosan van. E kezdetből, mely P. Nagy Zoltán eddigi működésének jól megérdemelt méltánylása, bizvást remélhetjük, hogy egy erőteljes és hivatása magaslatán álló kulturális intézménnyel gazdagodik városunk.

— **Az alsó nyírvideki vízlecsapoló társulat** tegnap tartotta a város-háza nagytermében a múltévi közgyűlését. Gróf Szapáry György lemondott az elnöki állásról, de lemondása felett, majd a rendkívüli közgyűlés fog dönteni.

— **Ellopták a szűrét.** Polgár István napszámos kissé ittas állapotban a Mester-utca végén levő kert mellett lefeküdt és elaludt. Míg ő szundikált, a magára terített 20 korona értékű fehér szűrét valaki észrevetlenül elvitte. Később Polgár István rátalált a szűrére özv. Hermannnál, akinek a tolvaj a lopott tárgyat eladta. Polgár István gyanuja Kiss Mihály napszámos ellen irányult.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Máj fájdalomtól megtört szívvel tudatom felejtethetlen jó feleségemnek, néhai Józsa Juliánna Tóth Imréné asszonynak folyó hó 29-én délután 5 órakor, életének 73-ik, második házasságának 14-ik évében, hosszas, de különösen 2 heti súlyos szenvedés után történt csendes elhunytát. A felejtethetlen halott földi részei 1908. évi október hó 1-én délután 3 órakor fognak a

ref. egyház szertartása szerint József kir. herceg-uten 44-ik számú házunktól a nagytemplomban tartandó rövid ima után a Hatvan-utcai temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre rokonaimat, az elhunynak jó ismerőseit és a n. é. közönséget szomorodott szívvel meghívom. Debrecen, 1908. szeptember hó 30-án. Áldás és béke poraira! Bánatos férje: Tóth Imre, valamint mindkét részről való számos rokonnok nevében is. A temetést Dankó M. utóda Dankó Béla temetőkezesi intézete rendezi.

— **Agyonlőtt cigányasszony.** Tegnapelőtt két rabló cigánybanda, a Lakatos és Rostás familia, a nyiregyházi országúthoz közeleső tanyákat fosztogatni kezdte, amikor Paál Ferenc mezőőr tetten érte őket, akit a cigányok késsel és doronggal megtámadtak. Paál Ferenc szorult helyzetében elővette revolverét, azonban az egyik cigányasszony, Lakatos Lászlóné kiakarta ütni a kezéből. A mezőőr ekkor elsütötte fegyverét és a következő pillanatban Lakatos Lászlóné holtan rogyott össze. A mezőőr ellen megindították a vizsgálatot, hogy jogosan használta-e fegyverét.

— **Parasztékeszölés.** Két vidéki atyafi állított be a telekkönyvi hivatalba s annak rendje és módja szerint belekezdték a mondókájukba:

— **Tekintetes telekkönyv ur!** Mi vagyunk a Faragó Mihály hagyatéka. Nevünkön van-e már a házrész, mert már meguntuk közösen élvezni az édesapánkat!...

Mundanunk sem kell, hogy ez a parasztékeszölés nem tévesztette el a hatást.

— **Rendőri hírek.** Katz Lázár, Bethlen-u'ca 14. szám alatti lakos tegnap reggel kitétt az előszobájába 6 pár cipőt, melyek közül körülbelül 15 korona értékű 2 pár cipőt elvittek. — Marton Lajosné, Piac utca 21 szám alatti lakos, konyhájából egy Singer varrógépet s a komótból férje munkáit valaki ellopta. A rendőrség megindította a nyomozást a tettesek kiderítése érdekében.

— **Royal kávéház** villany fényben, gyönyörű látványosság, Villany levegő tisztító, külön termek, ebéd, utána fekete és uzsonna kávé különlegességek. Színház után meleg és hideg vacsorák. Külön termek esténként. Előrendü zenekar. Előre lehet ebédeket és vacsorákat rendelni. Bel- és külföldi borok, figyelmes kiszolgálásról gondoskodik Hauer Bertalan tulajdonos.

— **Sorsjáték elhalasztás.** A szatmári reformatus egyházmegye iskolaépítési sorsjátékának húzását a nagyméltóságú pénzügyminiszterium 100,438. számú rendeletével 1909. évi január hó 25-ig halasztotta el.

— **Koleraterjesztők.** Panasz érkezett a mezőrendőrkapitányságra, amelyben avval vádolták meg a kertészkedő bolgárokat, hogy a trágyalé öntözéssel terjesztik a kolerát és inficiálják a levegőt. Működik a kenyéririgység — névtelen panaszok alakjában.

— **A Hungária kávéház** az előkelő családok egyedüli találkozó helye. Naponta zene estély. Különféle színházi vacsora. Saját termésű borok. Tarsaságok részére külön terem.

Szüretre kézi tűzijátékok, röppentyűk kaphatók nagyválasztékban Mentze Henrik ujdonságok áruházában Kossuth-utca 4. sz.

Megszűnt a drágaság!

Mert a Debreceni Nagy Áruház Piac-u. 19. oly mesés olcsón bocsájtja áruait a t. vevőközönség rendelkezésére, hogy ki van zárva minden verseny. Egyszeri vásárlásnál erről mindenki meggyőződhetik. Különösen menyasszonyi kelengye vásárlásnál sok pénz megtakarítható. — Naponta érkeznek ujdonságok ruhakelmékben, selymekben és divatárúkban. Külön is szőrme és felöltő osztály. — Cégre kérem figyelni.

M. kir. Államvasutak. Üzletvezetőség Arad.
25,124-908.

Versenyárgyalási hirdetés.

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános írásbeli egységáras versenyárgyalást hirdet:

A Petrozsényi községben létesítendő 2 db földzt. altiszti lakóház (4-4 lakással) és 2 drb földsz. szolga lakóház (4-4 lakással) és melléképületeik, továbbá a petrozsényi tárolón létesítendő 1 drb földsz. kettős altiszti lakóház (irodával) és a hozzátartozó melléképületek előállítási munkálataira.

Az építéshez szükséges anyagoknak szolgáltatását illetőleg két alternatíva állítatik fel:

1. A szénsalakat, cementet, oltatlan meszet, terméskövet, téglát, tetőfedő cserepet (vagy eternit) a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége adja, illetve bocsátja vállalkozó rendelkezésére Petrozsény állomáson az ágyurakodó közelében.

2. Csak szénsalakat, cementet és az alapfalakhoz szükséges terméskövet adja, illetve bocsátja a vasutintézet Petrozsény állomáson és ágyurakodó közelében vállalkozó rendelkezésére.

ad 1. és 2. A többi építési anyagot pedig elsőrendű minőségben vállalkozó tartozik aeni.

Mindkét esetben tartozik vállalkozó a helyszínén a cement elhelyezésére egy elzárható fabódét felállítani, melynek kulcsa az osztálymérnökség által őriztetik és esetről-esetre a szükséghez képest a cement kiszolgáltatatik.

A vállalkozó által szállítandó téglák lehet zsilvölgyi téglák, melyből azonban előzetesen minta bemutatandó elfogadás végett.

A falazó téglára és a nyers falazathoz szükséges válogatott téglára vonatkozólag azonban megjegyztetik, hogy azokat az építkezés helyszínén a vállalkozó maga is készítheti és égetheti. A téglavetéshez és tégláégetéshez szükséges terület és földanyag a vasuti telep területéből díjmentesen bocsátatik vállalkozó rendelkezésére azon kötelezettséggel, hogy a téglavetés által felásott terep a tégláégetés után vállalkozó által minden külön díjazás nélkül rendezendő, illetve egyengetendő.

Hogy mely helyek volnának azok, ahol téglát lehet előállítani, arra nézve a m. kir. államvasutak petrozsényi osztálymérnöksége szolgálhat felvilágosítással.

Az ajánlathoz szükséges pályázati feltételek, a szerződés tervezete, az ajánlati minta és költségvetés a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége pályafentartási osztályában (II. oszt.) ajánlatonként 3-3 K lefizetése mellett, a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig bármikor beszerezhetők, vagy írásbeli megkeresés mellett a megfelelő helyjegyek előzetes megküldése után, királyi postán is megkaphatók. Az építmények tervei a pályafentartási osztálynál megtekinthetők.

Ugyancsak az említett hivatalnál megtekinthetők a munkák és szállítások kiadására vonatkozó feltétfüzet általános határozatai, az államvasutak vonalain előállítandó épületek leírása és a feltétfüzetben részletes határozatai is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárából megszerezhetők.

Az ajánlat 1 koronás magyar okmánybélyeggel, az ajánlat mellékleteit ugymint pályázati feltételek, szerződés tervezet és költségvetés a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége pályafentartási osztályában (II. oszt.) ajánlatonként 3-3 K lefizetése mellett, a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig bármikor beszerezhetők, vagy írásbeli megkeresés mellett a megfelelő helyjegyek előzetes megküldése után, királyi postán is megkaphatók. Az építmények tervei a pályafentartási osztálynál megtekinthetők.

osztályának (Arad-csanádi vasutak palotája I. ső emelet 13. sz. ajtó sz. I. oszt.) főnökéhez.

Az ajánlatok a benyújtásra kitűzött határidő leteltével a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége I. osztályában felbontatnak, mely alkalommal az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, vagyis 1908. évi október hó 14-én déli 12 óráig a pályázóknak 5000, azaz ötezer korona bánatpénzt kell a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál, hivatkozással a hirdetett versenyárgyalás számára, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban letenni, mely bánatpénz esetleg posta útján is beküldhető.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár cheque forgalmában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár útján is letehetik.

Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte említendő ugyan, de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, mert az ilyen csatolt összeg bánatpénzül el nem fogadható.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő, vagy meghatalmazottja által alá nem irt, javított vagy vakart szövegű, pecséttel le nem zárt, sérített borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett, a pótlólag, vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz előlegesen le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Olyan ajánlattevők, kik a pályázat tárgyát képező munkák teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnának, kötelesek ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és annak képesítését igazolni.

Aradon, 1908 szeptember hó 24-én.

Az üzletvezetőség.

Használt,

de teljesen kijavított sorvetőgépek minden nagyságban, ugyszintén a világhírű eredeti **Mellohár-féle Linikim Drill vetőgépek** továbbá Répavágók, Szecsavágók, Ekék, Boronák, Szőlőszúzók, Borsajtók és általában mindenféle gazdasági eszközök kedvező feltételek mellett eddig nem létezett olcsó árban felölösség mellett kaphatók.

Bagi István

gazdasági gépraktárában Kaba.

Gyermekjátékok, alkalmi ajándékok, evőeszközök kina-ezüst, alpaca és nickelből elismert legoliosóbb bevásárlási forrás

a „Budapesti Koronás Áruház”
Debrecen, Plac-utca 7. szám.

Kiadó boros pince.

A Zenede Vár-utcai házában 300-400 hektó bor befogadására is alkalmas boros pince

kiadó.

Értekezhetni lehet dr. MÁRTON KÁLMÁN házgondnoknál (Plac-utca 44.) s a helyszínén a házmesternél.

Bankegyesület

részvénytársaság

Debrecen, Plac-utca 72. szám alatt. Foglakozik a banküzlet összes ágazataival. Leszámítol váltókat, utalványokat, nyilt tételeket stb. Törlesztéses vagy kamatozó kölcsönt nyújt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra. Előleget ad értékpapírokra, árukra stb. Átvész tőzsdéi megbízásokat. Elfogad betéteket könyvecskékre, folyó (chek) számlára, pénztárjegyekre es Vállalkozik minden egyéb bankügylet kötésére.

Az igazgatóság.

Telefon 210.

Telefon 210.

Földes Sándor

elektrotechnikai vállalata

Debrecen nagytrafik udvar.

Legolesóban és szakszerűen készít vilamos villágítási-erőátviteli berendezéseket, házi és magán telefonok, villanycsengők berendezését és évi jókarban tartását, valamint minden e szakmába vágó legkomplikáltabb munkát.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Dija: 10 sorig 40 fillér, minden sor/Abbi szó 4 fillér, vastagabb betűkkel eredett szó 6 fillér.

Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges levélbélyeg beküldetik.

Apró hirdetések előre fizetendők.

50 hl. öreg szőlőtermését kósernek eladom, kisebb részletekben is. Váry János Monostorpályi.

Régebbi idő óta fennálló mosoda helyiségek kiadó Arpádtér 39. sz.

Buzsu!

hol vagy? jöjj haza — nincs baj — kules a szokott helyen.

Dlőszegi uton a hetedik kilométernél 17 köblös föld bérbe v. felébe kiadó. A tanyában értekezhetni.

300 hektó alig használt, boros hordók eladó. Cim a kiadó.

Vigyázzon! Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rosenberg Béni, Bádogzs-utca 4. sz. a.

Uj Boroshordók minden nagyságban kaphatók Báró Györfy Miklós kádár-mester-nél Nap-utca 4. sz.

Tajtékpipák, Hermonikák, Cipők, eszmák, kézi és ládak, ferek és piaci táskák a legolcsóbb árban szerezhetők be a „Munkás bazár“-ban Bádogzs-utca 4. szám.

Bélyeggyűjtők! Legritkább külföldi bélyegek fél és negyed áron dus választékban kaphatók Harmathynál Fűvészkert-u. 14.

Fiatal intelligens nő házvezetőnői állást keres kitűnő bizonyítvánnyal, elmegy vidékre is. „Kifogástalan“ cím a kiadóba.

Boroshordó

használt, jó karban lévő eladó. Nyugoti-u. 34.

Ki akar

legjutányosabb és szakszerűen telefonokat, villamos csengőket, számjelzőket, tűz- és betörés elleni villamos jelzőket berendeztetni? az forduljon Földvári L. Debreceni első elektrotechnikai gyár- és villamos szerelési vállalatához. Kossut-utca 1. sz., (az udvarban). Telefon 168. sz. Tanuló felvétetik.

Legdivatosabb férfi fehéreneműek, nyakkendők, bőr és kötött keztyűk, Gummi különlegességek! Kötszerek, betegápolási cikkek

Györfi Sándor

keztyü-, kötszer- és divat-üzletében. Debrecen, Simonffy-u. 2. (V. bérház.)

Cinkezett

18-as plehvel fedendő be a királydaróci (Szatmármegye) ref. templom fedele. Ajánlatokat személyesen kérjük az ottani helyi ref. papi hivatalnál (vasárnap) október 4-ikén mikor a munkára a jelzett helyen árlejtés fog tartatni. Uti költség e célból vállalkozóknak nem lesz megtérítve.

Amatőrök!

A városházzal szemben, a Schwartz-féle pipás-üzletben, hol mindennemű fényképező cikkek is kaphatók most érkeztek teljesen friss lemezek és papírok minden gyári árban.

MOLLITERGIN,

A bőr ápolása kötelesség az egészség érdekében s erre legalkalmasa szer a MOLLITERGIN, mely megőrzi a bőr (az arc- és kézörnek) üdeségét, hamvasságát, rózsaszinben játszó fehérségét. Megszünteti a kézörösséget. Az eldurvult, kirepedezett és szelkifujta arcot vagy kezét, a legrövidebb idő alatt fehérré s puhává tesz! Poudert alá is igen ajánlható! Hatása gyors és biztos! Mint bőrápoló szer páratlan! Teljesen fémmentes és ártalmatlan! Egy üveg MOLLITERGIN ára 1 K. Készítő helye s főraktára Mihalovits Jenő gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debrecenben, Főpiac 31. sz. alatt, a Városházzal szemben.

Debreceni faipar r.-tár.

ajánlja 3 éves vágású tűzifáit: elaprózva szekérben, házhoz szállítva és berakva:

Cserfát, Bükkfát, Gyertyánfát 4 felé vágva 10 mázsát 23 koronáért. — Vargafát 10 mázsát 24 koronáért. 5 felé vágva 1 koronával drágább. Aprózott fát 5 mázsánként már hazaszállítunk. — Az aprózott fa tetszés szerinti mennyiségben mázsánként telepünkön átvéve 2 korona 20 fillér.

1 öl cserfát hasáiban	33 koronáért
1 „ bükkfát	32 „
1 „ gyertyánfát	34 „
1 „ vargafát	34 „

Hazaszállítás ölenként 2 korona 80 fillér. Ugyanezen fák wagnszámra a legjutányosabb árak mellett kaphatók. — Megrendelések: telefon utján 544. szám, levelező-lapon, postautalványon, a részvénytársaság elárúsitóinál és Brüll Lajos ügynökünk utján eszközölhetők. A szállítás 24 óra alatt teljesítettik. A pontos szállítást ellenőrző bárcát kérjük figyelembe venni.

Az igazgatóság,

Villamos-világítási és erőátviteli berendezések, lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére, legelőnyösebben és a legnagyobb szakértelemmel

a Ganz-féle Villamossági R. T. debreceni építésvezetősége

(Piac-utca 72. sz.) által készítettnek.

Szakszerű felvilágosítással, tervezetekkel és költségvetéssel bárkinek díjtalanul szolgál. Villágtöltőtestek, csillárok és szerelvények dus választéka.

Telefon szám: 568

1063

Donogán és Somossy

Menyasszonyi kelengye, szőnyeg, divatruháza

Debreczen,

*** Kistemplombazár. ***

Megérkeztek az őszi idény ujdonsággal női ruhakelmék — Flanelek — selymek — ruhák — diszekben.

Óriási választék!

Az őszi idényre ujdonságaink

Női ruhaszövetek, Kostüm-kelmék

Bársonyok,

Kabát-Plüssökben megérkeztek

Bosznay és J. Tsa

divatruházában

Debrecen, Kossuth-u. 5.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés.

Dezső, Mihálovics Jenő, Muraközi László, Radakovics Géza, dr. Rotschnek V. Emil, Mauthner Alfréd és Tóth Béla gyógyszerészeknél.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásuak

Egger-mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek. Doboza 1 és 2 kor. Próbadozós 50 fillér. Fő- és szétküldési raktár: „Nádor“ gyógyszerháza Budapest, VI., Váci-körút 17. sz.

Kapható Debreczenben: Balázs EGGER-mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Éljen!

